

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК
АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я
Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 3 (73) 2013

Миколаїв
2013

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013.

Згідно з Постановою ВАК України від 14.04.2010 р. № 1-05/3 видання включено до переліку фахових видань.

Головний редактор: В.С. Шибанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААНУ

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н, проф.

К.М. Думенко, д.т.н., доц.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шибаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневська, д.е.н., доц.; А.В. Ключник, д.е.н., доц.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.В. Скрипнюк, д.ю.н., проф.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.І. Топіха, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; В.С. Дога, д.е.н., проф. (Молдова).

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; К.В. Дубовенко, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будаков, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; В.П. Лялякіна, д.т.н., проф. (Росія).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; Л.С. Патрева, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН України; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; В.А. Захаров, д.с.-г.н., проф. (Росія); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; Л.К. Антипова, д.с.-г.н., доц.; В.І. Січкарь, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; А.П. Орлюк, д.б.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Майкл Бьоме, проф. (Німеччина).

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 2 від 29.10.13 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, www.mnau.edu.ua, e-mail: visnik@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2013

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

М.С. Гордієнко, аспірант

Черкаський державний технологічний університет

У статті розглянуто закордонний досвід розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, проаналізовано кооперативне законодавство ряду країн, де кооперація є дієвим механізмом сприяння розвитку регіонів, та особливостей оподаткування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в цих країнах. На основі проведеного аналізу розроблено рекомендації щодо сприяння кооперації в Україні.

Ключові слова: кооперативний рух, розвиток регіону, сільськогосподарська обслуговуюча кооперація, неприбутковість, оподаткування кооперативів.

Постановка проблеми. Європейський досвід регіональної політики показує, що соціально-економічний розвиток регіонів реалізується через підтримку кооперації дрібних та середніх сільськогосподарських виробників. Більшість європейських країн визнали на законодавчому рівні не лише економічну, а й високу соціальну роль кооперативів у вирішенні проблем регіонів. В ЄС місцева влада розглядає кооперацію як засіб підтримки конкурентоспроможності сільгоспвиробників, створення нових робочих місць, стимулювання розвитку регіонів з економічними труднощами, досягнення збалансованого розвитку економіки. Розвиток кооперації в агропромисловому виробництві в умовах ринкового середовища, жорсткої конкуренції, глобалізації економіки неможливий без використання закордонного досвіду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових досліджень теорії та історії сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, світового та українського кооперативного законодавства показує, що дані питання постійно привертати увагу вчених. Цій темі присвятили свої праці: С.В. Бородаєвський, М. І. Долішній, П. Девіс, К. Корнфорт,

© Гордієнко М.С., 2013

В.В. Зіновчук, А.П. Макаренко, М.Й. Малік, В.І. Марочко, В.Я. Месель-Веселяк, Л.В. Молдаван, О.М. Онищенко, П.Т. Саблук, М.І. Туган-Барановский, О.В. Чаянов, В.М. Яценко, В.В. Юрчишин та інші. В обслуговуючій сфері кооперація в Україні має незначний розвиток, тому вивчення та використання закордонного досвіду розвитку обслуговуючої сільськогосподарської кооперації, як механізму підтримки регіонального розвитку, є актуальним.

Постановка завдання. Метою статті є вивчення закордонного досвіду розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації та розроблення рекомендацій щодо його впровадження як засобу підтримки розвитку регіонів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Виникнення капіталістичних відносин, індустріальна революція призвели до погіршення соціально-економічного становища більшої частини населення, поява та загострення конкуренції спричинили зростання агресивності ринку. Це зумовило виникнення кооперації як механізму самопомоги та самозахисту сільськогосподарських товаровиробників проти натиску ринкового середовища через спільне здійснення деяких господарських функцій.

В перекладі з латинської «кооперація» означає співдружність, спільну діяльність. За словами О.В. Чаянова, термін «кооперація» і її необхідність в сучасному розумінні вперше вжив соціаліст-утопіст Р. Оуен [20, с. 18]. Ідеї Р. Оуена знайшли практичне застосування його послідовниками лише через декілька десятиліть в Англії в місті Рочдейлі, де у 1844 році 28 робітників організували споживчий кооператив і сформулювали принципи кооперації:

- добровільність участі в кооперативі;
- рівноправна участь членів в управлінні кооперативом (один член – один голос, виборність і підзвітність членам кооперативу всіх його органів);
- продаж товарів лише за готівковий розрахунок за середньо-ринковими цінами;
- розподіл прибутку між членами кооперативу пропорційно кількості закупок в кооперативній лавці;

- продаж лише доброякісних товарів, точна міра і чиста вага;
- створення резервного фонду на випадок непередбачених труднощів;
- постійне відрахування долі прибутку на культурно-просвітницьку діяльність;
- нейтралітет кооперативу до політичних та релігійних поглядів своїх членів, вільний обмін думок з усіх питань, що цікавлять більшість загального зібрання та ін. [11, с. 25-29].

У Німеччині з середини 50-х років XIX ст. почали виникати сільськогосподарські кооперативи, метою діяльності яких була закупівля матеріалів, насіння тощо, з кінця XIX ст. – спільний збут продукції, спільне користування електрикою, технікою, впровадження технічних поліпшень тощо. У 1920 р., за даними С. Бородаєвського, в Німеччині налічувалося вже 13000 сільськогосподарських кооперативів [5, с. 243-244]. Після Німеччини сільськогосподарська кооперація поширилася у Франції, Італії, Ірландії, Данії та інших країнах.

Зростання кількості кооперативних організацій в різних країнах привело до створення в 1895 р. у Лондоні Міжнародного кооперативного альянсу (МКА), об'єднання кооперативних організацій Англії, Франції, Італії, Бельгії, Голландії, Швейцарії, Сербії, Данії, США, Австрії, Індії, Аргентини, Австро-Угорщини та Росії [1, с.221-242].

В Європейському Союзі найбільшою є частка кооперативів, головна функція яких – заготівля, переробка і збут сільськогосподарської продукції. Причому переважна більшість кооперативів продає сільгосппродукцію не у вигляді сировини, а здійснює певну обробку, пакування тощо. У Данії кооперативами переробляється 90% молока, 90% масла і сиру експортується кооперативами. Кооперативи Скандинавії переробляють та реалізують 80% м'яса та молока. У Нідерландах кооперативи реалізують 95% фруктів, майже всі овочі та 90% вовни, 90% вершкового масла, майже 85% сиру, 80% молочного порошку, 65% цукру та близько 60% згущеного молока.

Велику групу складають кооперативи, що займаються виробничо-технічним забезпеченням. Кооперативи Фінляндії

і Швеції постачають своїм членам 60% засобів виробництва, Франції та ФРН – 50% кормів та добрив, Нідерландів – 55% кормів та третину мінеральних добрив. Майже 60% збуту сільгосппродукції Франції припадає на кооперативи.

У Канаді кооперація – це 52% постачання нафтопродуктів, 13% добрив і хімікатів, 14% кормів для тварин та понад 50% продажу яєць і птиці [3, с.11-12]. Сільськогосподарські кооперативи США переробляють 82% молока, виробляють 51% цукру, займають 40% оптових ринків худоби, 80% електропостачання, доставляють 45% добрив та 44% пального [18, с.1].

Згідно з українським законодавством, сільськогосподарські кооперативи за функціональними ознаками поділяються на дві групи: виробничі та обслуговуючі. До обслуговуючих кооперативів відносять переробні, заготівельно-збутові, постачальницькі та інші [9, с. 89-94]. В.В. Зіновчук стверджує, що виробничі кооперативи практично не існують в сільському господарстві розвинених країн. Організаційно вони сформовані як обслуговуючі, проте саме словосполучення «сільськогосподарський обслуговуючий кооператив» за кордоном майже відсутнє [10, с. 33-34].

Аналіз світового кооперативного законодавства показує відсутність єдиного підходу до питання оподаткування сільськогосподарських кооперативів. Однак здійснюється фінансова підтримка кооперативів більшості розвинених країн шляхом застосування пільгових кредитів і пільгового оподаткування у рамках певних програм. За рівнем податкового стимулювання системи оподаткування різних країн можна умовно поділити на 3 групи. До 1-ї групи не застосовуються особливі режими оподаткування кооперативів, до 2-ї групи застосовуються традиційні правила оподаткування кооперативних сільгоспвиробників із застосуванням незначних податкових пільг, до 3-ї групи – спеціальні податкові режими сплати кооперативного податку [13, с. 20].

До 1-ї групи можна віднести Австрію, Ірландію, Швецію, Фінляндію. У Швеції, Фінляндії та Ірландії, пільгова система оподаткування яких є найкращою в Європі, кооперативи оподатковуються на загальних засадах.

До 2-ї групи відносять Німеччину, Данію, Нідерланди, Великобританію, Бельгію. Особливістю їх оподаткування є пільгове оподаткування доходів членів кооперативів, одержане у вигляді дивідендів, отриманих після розподілу результатів діяльності кооперативу. У Бельгії дивіденди кооперативів оподатковуються у розмірі 40%, якщо вони перевищують установлену законом норму.

Найбільш чисельною є 3 група, до якої можна віднести Італію, Іспанію, Францію, Грецію, Португалію, Польщу, Швейцарію, Канаду, США. Італійське законодавство характеризується відсутністю подвійного оподаткування; звільненням кооперативів від податку на корпорації протягом перших 10 років, пільговим оподаткуванням в подальшому. Податок з кооперативів в Італії є диференційованим відносно розміру соціальних виплат та виплат винагород. Якщо на ці виплати припадає більше 60% усіх витрат кооперативу, то вони підлягають звільненню від сплати прибуткового податку, якщо від 40 до 60% витрат кооперативу, то кооператив отримує знижку з прибуткового податку у розмірі 50% [2, с. 1]. Також передбачено мінімальний дохід пайовика, що не обкладається податком [7, с. 18-22].

Велику кількість податкових пільг для кооперативів передбачено законодавством Португалії. Вони звільнені від податку на корпорації, податку на капітал, додаткового податку та податку на будови, що використовуються під офіси та для здійснення господарської діяльності [17, с. 141-143].

Податкова система Франції передбачає звільнення сільськогосподарських кооперативів від податку на прибуток в частині діяльності, що пов'язана з наданням послуг членам кооперативу. Вони мають право на надання послуг третім особам, які не є членами, але у рамках 20% від обороту, і тоді ця діяльність підлягає сплаті податку на прибуток на загальних засадах. Кооперативам Франції неодноразово передавалося на безоплатній основі майно державної власності. За пільговою відсотковою ставкою надаються позики кооперативам по збереженню і пакуванню продукції. Реалізується особливе стимулювання кооперативів зі спільного використання

техніки (CUMA). Наприклад, держава компенсує 20% вартості машин і обладнання, придбаних членами кооперативу колективно. Кооперативи Франції отримують фінансування вилучення з ринку надлишкової продукції у випадку перевиробництва. Здійснюється фінансування адміністративних витрат та утримання спеціалістів, що допомагають освоювати нові технології покращення якості товарної продукції 5 років з моменту створення. Також кооперативи мають змогу брати участь в інвестиційних проектах підтримки малого і середнього бізнесу, деякі з яких фінансуються спільно Францією і ЄС.

У Канаді кооперативи можуть бути зареєстровані як комерційні, так і некомерційні організації. Некомерційні звільняються від сплати податку на прибуток та отримують відшкодування ПДВ. Сільськогосподарські кооперативи зазвичай реєструються як комерційні корпорації. Вони мають сплачувати податок на прибуток та ПДВ, як і будь-які комерційні підприємства. Не підлягають оподаткуванню патронажні дивіденди, що сплачуються членам кооперативу пропорційно до економічної участі в роботі кооперативу. Члени сільськогосподарського кооперативу сплачують податок на дохід по них відповідно до своїх режимів оподаткування. Проте члени кооперативу мають право відкласти сплату податку на дохід, який вони мають сплатити стосовно патронажних дивідендів, якщо вони виплачуються не готівкою, а кооперативними акціями. Податок на прибуток сплачується при продажі акцій. Кооперативи Канади мають менше податкових пільг, ніж у Франції. Проте в Канаді є ряд державних та регіональних програм підтримки, якими можуть скористатися сільськогосподарські кооперативи, наприклад Програма сільськогосподарської адаптації передбачена на 5 років, вартість якої 163 млн дол. Її метою є допомога в реагуванні на нові та актуальні проблеми, використання існуючих можливостей, пошук рішень, розроблення пілотних проектів, що сприятиме адаптації та конкурентоспроможності сільськогосподарського сектора [3, с. 46-59].

В Іспанії для сільськогосподарських кооперативів законодавством передбачається знижена ставка податку на при-

буток у розмірі 26%, якщо розмір дивідендів менше 15%, вони звільняються від оподаткування. Для обслуговуючих кооперативів передбачається звільнення від податку на майно [14, с. 1].

Система оподаткування сільськогосподарських кооперативів у Польщі передбачає звільнення сільськогосподарських кооперативів від прибуткового податку для юридичних осіб та податку на нерухомість. Також в Польщі встановлено список груп товарів, виробництво яких підпадає під отримання кооперативами фінансової допомоги від держави.

В Польщі кооперативами часто вважаються вертикально організовані добровільні ринкові об'єднання фермерів, головною метою діяльності яких є спільна реалізація продукції. Така співпраця не передбачає змін у правах власності, лише прибуток від спільної діяльності є колективною власністю, і дозволяє реалізувати продукцію, не користуючись послугами посередницького сектора. Такі об'єднання можуть реєструватися як економічні чи соціальні підприємства або утворюватися неформально. Законодавством Польщі для них передбачено такі форми державної підтримки, як:

- одержання інвестиційного кредиту на пільгових умовах;
- звільнення від оподаткування роботи з модернізації засобів, що перебувають у власності кооперативів понад 5 років;
- субсидювання, причому в перші два роки воно складає понад 5% вартості річного обороту, але не більше 1 млн євро, та відсоток зменшується з кожним роком і є меншим для груп, річний оборот яких перевищує 1 млн грн.

Групи виробників овочів і фруктів отримують субсидії за умови дотримання вимог законодавства, адаптованого до вимог ЄС [3, с. 66].

Кооперативам Греції надаються пільги при купівлі нерухомості, заснуванні підприємств, не оподатковуються будь-які інвестиції та членські внески до кооперативів [4, с. 68-75].

Законодавством США встановлено неприбутковий статус кооперативів, тому вони не обкладаються податком на прибуток. Такий податок обкладається на рівні клієнта, його

сплачує кожен із членів цього кооперативу. В США доступне державне кооперативне кредитування, що надає кредити на різні виробничі цілі строком до 50 років з державного бюджету. До державної кооперативної системи виробничого кредиту входять 12 окружних банків, 500 місцевих асоціацій кооперативів виробничого кредиту. Асоціації кооперативів виробничого кредиту спеціалізуються на короткостроковому і середньостроковому кредитуванні від 1 місяця до 5 і більше років під 5-8% річних [15, с. 48].

Висновки. Велика кількість передових країн світу визнали на законодавчому рівні високу роль кооперативів у вирішенні економічних і соціальних проблем регіонів і надають їм різні пільги, насамперед податкові. Як свідчить проведений аналіз, в деяких країнах кооперативи не мають пільг і оподатковуються на загальних засадах, проте простежується тенденція підтримки кооперативної діяльності державою. Найбільшою є група країн, де сільськогосподарські кооперативи звільнені від обкладення багатьма податками, як некомерційні організації. Позитивний світовий досвід може бути використаний при розробленні заходів, спрямованих на регіональний економічний розвиток.

Втілення та практична реалізація окремих наведених рекомендацій сприятиме розвитку української сільськогосподарської обслуговуючої кооперації як елемента соціальної політики розвитку регіонів.

Список використаних джерел:

1. Cobia, David W. Distribution of Net Income // Cooperatives in Agriculture Edited by David Cobia. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, p. 221-242, 1989.
2. Italy : Agriculture sector [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fao.org/countryprofiles/index.asp?lang=en&iso3=ITA&subj=4>
3. Аналітичне дослідження. Досвід Канади та країн ЄС у сфері політики з підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. – Київ, 2011. – 91 с.
4. Білий М. М. Неприбутковий статус кооперативу в системі формування та використання його фінансових ресурсів / М. М. Білий // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. — 2009. — Вип. V, Т. 1. — С. 68 — 75.
5. Бородаєвський С.В. Історія кооперації. — Прага : Укр. громад. видав. фонд, 1925. — 344 с
6. Горкіна Л.П. Нариси з історії політичної економії в Україні (остання третина XIX – перша третина XX ст.). — К. : Наук. думка, 1994. — 244 с.
7. Григорьева С. В. Споживча кооперація країн світу: зарубіжний досвід і проблеми його впровадження в Україні / С. В. Григорьева // Науковий вісник Полтавського

університету споживчої кооперації України. — 2010 . — №3(42) . — С.18-22. — (Серія «Економічні науки»).

8. Європейська хартія [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?reg=994300>

9. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України №469/97 ВР 17 від 17.07.1997 // Економіка АПК. — 1997. — №7. — С. 89 — 94. .

10. Зіновчук В.В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу / В.В. Зіновчук. — Вид. 2-ге [перероб. та доп.]. — К. : Логос, 2001. — 256 с.

11. Макаренко А.П. Теория и история кооперативного движения : учебное пособие для студентов высших и средних кооперативных учебных заведений / Макаренко А.П. — М. : Маркетинг, 1999 — 328 с.

12. Марочко В.І. Українсько-селянська кооперація: історико-теоретичний аспект (1861-1879рр.) / В.І. Марочко. — К. : М. Р. Kots Publishng, 1995. — 272 с.

13. Матеріали досліджень комітету з питань сільськогосподарської кооперації в країнах ЄС. — Брюссель, 1995. — С. 20.

14. Державна податкова служба України [Електронний ресурс] : офіційний сайт — Режим доступу : <http://sta.gov.ua/control/uk/publish/article>.

15. Папцов А.Г. Экономика аграрного сектора развитых стран в условиях мирового продовольственного кризиса / Папцов А.Г. ; РАСХВНИИЭСХ. — М., 2009. — 280 с.

16. Петриков А.В. Экономические и правовые проблемы сельскохозяйственной кооперации / Петриков А. В., Пошкус Б.И., Янбух Р. Г. [и др.]. — М. : Научные тр. ВИ-АПИ, 2000. — Вып. 1. — С. 118 — 128.

17. Зубатенко О. Правове забезпечення державної підтримки господарської діяльності кооперативів в Україні / О. Зубатенко // Підприємництво, господарство і право. — 2009. — № 10. — С. 141 — 143.

18. Сільськогосподарська кооперація світу в цифрах і фактах [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://170820.minagro.web.hosting-test.net/page/?10099>.

19. О сельскохозяйственной кооперации : Федеральный Закон Российской Федерации // Экономика сельского хозяйства России. — 1995. — №12 — С. 111.]

20. Чаянов А.В. Краткий курс кооперации (Репринт 1925 года) / А.В. Чаянов. — М. : Книжная палата, 1989. — 95 с.

М.С. Гордиенко. Зарубежный опыт поддержки развития сельскохозяйственной обслуживающей кооперации в контексте регионального экономического развития.

В статье рассмотрен зарубежный опыт развития сельскохозяйственной обслуживающей кооперации, проанализировано кооперативное законодательство ряда стран, где кооперация является действенным механизмом содействия развитию регионов, и особенностей налогообложения сельскохозяйственных обслуживающих кооперативов в этих странах. На основе проведенного анализа разработаны рекомендации по содействию кооперации в Украине.

M. Hordiienko. Foreign experience in support of the development of agricultural service cooperation in the context of regional economic development.

In article foreign experience in the development of agricultural servicing cooperation, the analysis of cooperative laws of several countries where cooperation is an effective mechanism for promoting development of the regions and features of taxation of agricultural service cooperatives in these countries is considered. Based on this analysis recommendations in promoting of cooperation in Ukraine are made.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

В.С. Шибанін, О.І. Котикова, Ю.А. Кормишкін.

Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи –
інструмент розвитку сільських територій3

О.В. Шибаніна, Р.В. Данильченко, Т.М. Борисова.

Удосконалення механізму експортно-імпортних операцій
аграрних підприємств Миколаївської області з країнами СНД12

О.М. Вишневська. Напрями і складові вдосконалення
методики оцінки зовнішнього середовища економічної системи.19

Н.М. Сіренко, Р.Є. Нікітіна. Сучасний стан садівництва та
логістика реалізаційної діяльності садівничих підприємств
Миколаївської області.....29

В.П. Ключан, Н.І. Костаневич, А.Г. Костирко.

Оцінка існуючих моделей і застосування методу „ККК” для
діагностики банкрутства37

Г.М. Рябенко. Стан та перспективи розвитку регіонального
ринку агрострахування.....43

Т.І. Лункіна. державне фінансування соціального
розвитку населення в Україні.....49

В.М. Метелиця. Об'єкти бухгалтерської професії в аграрному
секторі.54

О.Ф. Кирилюк. Державне регулювання якості і безпечності
продукції птахівництва в умовах глобалізації продовольчих
ринків61

В.А. Ткачук. Розвиток соціальної інфраструктури сільських
територій України в контексті їх сталого розвитку.69

І.Ю. Кочетова. Трансформаційне підґрунтя успішного
функціонування підприємства на ринку.....81

Г.В. Токарчук. Інтегральний метод оцінки інноваційної
складової туристичного потенціалу регіону.88

М.С. Гордієнко. Зарубіжний досвід підтримки
розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації в
контексті регіонального економічного розвитку.....97

О.С. Тупчий. Методичні основи дослідження економічної ефективності виробництва продукції садівництва..... 106

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

С.Г. Чорний, О.В. Письменний, О.С. Левкова. Вивчення впливу мікродобрив (triamin radicular, granfol k та quicelum) на урожайність та якість капусти білокачанної..... 111

С.Г. Хаблак, Я.А. Абдуллаєва. Расовий склад вовчка (orobanche cumana wallr.) в посівах соняшнику в умовах північного Степу України. 116

Р.І. Беспалько, С.Ю. Хрищук. Стан використання ГІС для потреб сільського господарства..... 122

Л.В. Иванова-Ханина. Влияние гормонального состава питательной среды на интенсивность роста малины в культуре in vitro. 128

О.В. Видинієвська. Вплив технології No-till на вміст поживних елементів в чорноземі південному. 136

О.Л. Семенченко, А.С. Даніліна. Ефективність застосування біоглобіну на посівах буряка столового у повторній культурі на зрошенні дощуванням в умовах північного Степу України. 144

О.О. Гаврюшенко. Обґрунтування динаміки щільності складання моделей техноземів при сільськогосподарському освоєнні в умовах Нікопольського марганцеворудного басейну. 149

І.П. Сатановська. Оцінка моделей технологій вирощування кукурудзи на силос середньостиглого гібрида Моніка 350 МВ. .. 155

О.Т. Бусенко. Функція гіпофіза, наднирників і сім'яників у бичків за зниженого рівня згодовування молока. 162

А.В. Гуцол. Перетравність поживних речовин раціону і баланс азоту у свиней при згодовуванні ферментних препаратів..... 168

І.Ю. Горбатенко. Методи молекулярної біології в детекції та типуванні патогенних вірусів та бактерій 174

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

В.С. Шобанін, Л.П. Шобаніна, В.Г. Богза. Розрахунок сталевих каркасів з універсальних елементів змінного перерізу з гнучкою стінкою 180

С.М. Анастасенко, В.А. Гайворонський. Аналіз параметрів системи сервоприводу модернізованої газорізальної машини....	186
Л.І. Бугрім, І.С. Білюк, О.С. Кириченко. Підвищення ефективності електропривода стенда для налагодження паливорегулюючої апаратури.....	193
І.С. Швець, В.Г. Жекул, С.Г. Поклонов, О.П. Смірнов, Ю.І. Мельхер, В.В. Литвинов, С.В. Конотов, О.В. Хвоцан, Є.І. Залого. Електророзрядний спосіб відновлення продуктивності артезіанських свердловин	201

Наукове видання

Вісник аграрної науки Причорномор'я
Випуск 3(73) – 2013

Технічний редактор: *О.М. Кушнарьова.*
Комп'ютерна верстка: *М.Г. Алексєєв.*

Підписано до друку 29.10.2013. Формат 60 x 84 1/16.
Папір друк. Друк офсетний. Ум.друк.арк. 13,2.
Тираж 300 прим. Зам. № ____ . Ціна договірна.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м.Миколаїв, вул.Паризької комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.